

HITEK-ARRANGEMENTER FORÅRET 2018

Historien om Hedeselskabet

v/ direktør Jesper Nybo Andersen, Orbicon A/S

Tirsdag 16. januar 2018, kl. 16.30 – 18.30 Arr.nr. **323281**

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31-33, 1780 København V

De fleste ældre danskere kender udtrykket ”Hvad udad tabes skal indad vindes”, som Enrico Mylius Dalgas - måske fejlagtigt – er blevet krediteret for, og som har været anset for at være en slags motto for Hedeselskabets virke fra dets start i 1866. Hedeselskabet er i dag en forening med status som erhvervsdrivende fond, og koncernen arbejder for at skabe grøn innovation, udvikle og levere løsninger primært til naturpleje, miljøforbedring og klima-tilpasning. Derudover arbejdes med langsigtet udvikling m.h.t. benyttelse og beskyttelse af naturen. Aktiviteterne i foreningen finansieres gennem afkast fra en række helt eller delvist ejede datterselskaber, hvis aktivitetsområder omfatter eksport af biogasanlæg, skovdrift, outdoor facility management, udvikling og salg af software, gasudvinding fra lossepladser, samt konsulenttydelser gennem en rådgivende ingeniørvirksomhed.

Koncernen omsætter godt 2 mia. kr. årligt og beskæftiger knap 2000 medarbejdere i 10 lande, og direktør Jesper Nybo Andersen fra Orbicon A/S, der er en af koncernens hovedvirksomheder, vil fortælle om den transformation, som virksomheden har gennemløbet fra 1866 til nu. Som et eksempel på at ”Disruption” er noget Hedeselskabet har levet med og udnyttet gennem alle årene.

Rundvisning på Musikmuseet

Onsdag 7. februar 2018, kl. 14.30 – 16.00 Arr.nr. **325715**

Rosenørns Allé 22, 1970 Frederiksberg C

Vi gentager et velbesøgt arrangement fra september 2017 på Musikmuseet, denne gang dog med lidt mere fokus på den teknologiske udvikling af musikinstrumenter. Museet har til huse i Vilhelm Lauridsens gamle Radiohus sammen med Det Kongelige Danske Musikkonservatorium. Museet, som blev oprettet i 1898, rummer musikinstrumenter fra hele verden samt et bibliotek og arkiv med materiale om især instrumenter og dansk musikliv. Museet er nu en del af Nationalmuseet.

I udstillingen kan man følge **Det danske spor**, der starter med bronzelurer og fortsætter hen over spillemandsmusik, stadsmusikanter, Guldalderens danske komponister og frem til vor tid, eller **Det europæiske spor**, som tilbyder en kronologisk gennemgang af musikkens stilarter. Man kan krydse mellem de to spor, som til sidst løber sammen i globaliseringen i det tyvende århundrede. *Pragtrummet* viser helt specielle, smukke eller sjældne genstande fra forskellige lande og perioder, medens *Verdensrummet* er forbeholdt skiftende udstillinger fra lande og regioner uden for Europa.

Årsmøde

Onsdag 21. februar 2018, kl. 15.00 – 16.30 Arr.nr. **325714**

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København V

HITEKs årsmøde afvikles i overensstemmelse med forretningsordenen. Se HITEKs hjemmeside <https://ida.dk/hitek> Ved mødet præsenteres den digitale folder om *Ingeniørernes Danmarkshistorie*, de i alt 325.000 digitaliserede sider dækkende alle de ingeniørtidsskrifter der er udkommet i Danmark fra 1892 til nu.

Den Transiranske Jernbane

v/ journalist og foredragsholder Morten Hansted

Onsdag 21. februar 2018, kl. 16.30 – 18.30 Arr.nr. **325716**

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København V

I august 2018 er det 80 år siden det danske ingeniørkonsortium Kampsax afleverede Den Transiranske Jernbane til Shahen af Persien, det nuværende Iran. Navnet lyder eksotisk, og det er historien om den også, og Morten Hansted kalder uden tøven banen for en af dansk erhvervslivs kronjuveler. Det var både dygtighed held der førte til, at opgaven med at lede byggeriet dengang endte på danske hænder. Tyske og amerikanske ingeniørfirmaer havde forinden forsøgt sig.

Morten Hansted er forfatter til den nyligt udgivne bog ”Danske eventyr i Iran”, og han har brugt mere end et år på at finde slægtinge til jernbaneingeniørerne og grave sig ned i gamle arkiver. Morten Hansted er derfor også godt inde i, hvad der gik forud for Kampsax’s engagement i Persien, og denne forhistorie handler bl.a. om F.L. Smidths etablering i Teheran. En historie der også handler om infrastruktur, og som fører videre til en anden dansk ingeniørbedrift i Indien.

Den Transiranske Jernbane fik stor betydning under 2. verdenskrig, og sidenhen banede Kampsax vej for et væld af andre danske firmaetableringer i Iran. Morten Hansted trækker i foredraget tråde op til nutidens danske ingeniørprojekter i Iran, hvor han kommer forbi både vindmøller og den fabrik Novo Nordisk nu er ved at opføre ved Teheran.

106 års deskriptiv geometri i Danmark

v/ professor Jesper Lützen, Københavns Universitet, Institut for Matematiske fag

Tirsdag 13. marts 2018, kl. 16.30 – 18.30 Arr.nr. **325717**

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København V

I deskriptiv geometri repræsenteres rumlige geometriske objekter ved deres vinkelrette projektioner på to planer, og ved at studere de to projektioner kan man rent geometrisk afdække egenskaber for rumlige genstande. Metoden blev lanceret af *Gaspard Monge* i slutningen af 1700-tallet som et universalmiddel for ingeniører, og den fik en central placering i læreplanerne på *École Polytechnique* i Paris. Derfra blev den importeret til Danmark i 1829-30 i forbindelse med oprettelsen af **Den Polytekniske Lærestalt** og **Den Kongelige Militaire Højskole**.

Den deskriptive geometri forblev et vigtigt undervisningsfag på Polyteknisk Lærestalt og ved universitetet indtil det blev afviklet i 1935. Den første lærer i faget var premierløjtnant L. S. Kellner, som skrev de første danske lærebøger i faget. Lige inden faget blev nedlagt gav J. Hjelmslev det eneste originale danske bidrag til den deskriptive geometri, nemlig hans såkaldte virkelighedsgeometri.

Den nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunststilling i København 1888

v/ ph.d og teknologihistoriker Louise Karlskov Skyggebjerg, Teknologihistorie DTU

Torsdag 5. april 2017, kl. 16.30 – 18.30 Arr.nr. **325718**

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København V

København var på den anden ende i 1888, og langt over en million gæster lagde vejen forbi den store industriudstilling der hvor Rådhuspladsen nu ligger. De besøgende kunne se mægtige dampmaskiner, gasmotorer, elektrisk belysning, og de kunne med en elevator blive fragtet op i toppen af en stor Tuborgølflaske. Blandt attraktionerne var også en tungdykker, et topmoderne mejeri i funktion, maskiner til chokoladefremstilling og kunstfærdige opstillinger af alskens varer fra konservesdåser til vandlåse, polerede kokosnødder og æbleskivepander i støbejern. Alt sammen dokumenteret i en fantastisk fotosamling, der nu findes på DTU.

Louise Karlskov Skyggebjerg fortæller ikke blot om udstillingen, men trækker tråde til dansk industrihistorie fra den første dampmaskine til automatisering og globalisering. Udgangspunktet er hendes nye bog ”Industri på udstilling”, der netop er udkommet som en del af Aarhus Universitetsforlags serie ”100 danmarkshistorier”. Bogen kan købes med rabat ved foredraget.

Besøg på RAGNAROCK – Museet for pop, rock og ungdomskultur

Torsdag 19. april 2018, kl. 14.45 – 17.00..... Arr.nr. 325719
Rabalderstræde 16, 4000 Roskilde

Rundvisningen foregår fra kl. 15 til 16, hvorefter der vil være mulighed for at styrke sig med vin eller kaffe og gå på opdagelse i museet på egen hånd indtil kl. 17.

Rundvisningen starter med et indblik i museets arkitektur, som er med til at understrege den historie og stemning museet ønsker at formidle. Den guldnittede facade skal give et hint om rockens glamourøse side, og rockens rå side fremhæves ved brug af ubehandlede, robuste materialer. På museet kan man følge hvordan musikken siden 1950’erne har flyttet grænser og påvirket samfundet gennem brug af musikafspillere og nye teknologier. Vi tager på en kalejdoskopisk rejse gennem temaer, som engagerer, aktiverer og giver sved på panden, hvis man tør prøve en tur på verdens største pladespiller eller vil skribe om kap med Beatles-fans.

175 års landmålingsundervisning i Jægersborg Dyrehave

v/ fhv. lektor Klaus Thiesen, DTU

Mandag 7. maj 2018, kl. 16.30 – 18.30 Arr.nr. 325720
Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København V

De fleste polytekniske kandidater fra Bygningsretningen har under deres studium tilbragt en større eller mindre del af en sommer i Dyrehaven i forbindelse med det praktiske kursus i landmåling.

Fhv. lektor Klaus Thiesen, som i ca. 40 år var tilknyttet landmålingsundervisningen på Den Polytekniske Lærestanstalt, vil i et kalejdoskopisk tilbageblik tage tilhørerne med på en rejse gennem næsten 175 års undervisning i praktisk landmåling for B-studerende, der med få undtagelser altid har fundet sted i Jægersborg Dyrehave. Der vil blive berettet om op- og nedture, om konflikter, om alvorlige hændelser og om mere muntre tiltag.

Udstillingen ”Smartphonemania” på Danmarks Tekniske Museum

v/ museumsinspektør Jacob Torek Jensen, DTM

Torsdag 17. maj 2018, kl. 16.00 – 17.30..... Arr.nr. 325721
Fabriksvej 25, 3000 Helsingør.

Danmarks Tekniske Museums nye udstilling ’Smartphonemania’, museets største satsning i 15 år, tager udgangspunkt i smartphonen, som på få år er blevet en hverdagsgenstand. Udstillingen fortæller om de udviklingstrin og innovationer, som har bragt os til smartphonen, så som telefoner, radioer, tv’er, computere og elektricitet.

Udstillingen rummer også fortællinger om nogle af de danskere, hvis opfindelser har spillet en rolle for udviklingen af smartphonen. Det er bl.a. H.C. Ørsted og hans opdagelse af elektromagnetismen og Valdemar Poulsen og hans opfindelser af buesenderen og telegrafonen. Og det er Peter L. Jensen og hans medvirken til opfindelsen af højttaleren og Hellesens batterier.

Jacob Thorek Jensen, der er museumsinspektøren bag udviklingen af udstillingen, vil vise rundt i udstillingen og fortælle om tankerne bag den og om nogle af de unikke genstande som udstilles.

Forslag til nye arrangementer

HITEK's bestyrelse ajourfører løbende en liste over potentielle muligheder for arrangementer. Selv om bestyrelsen er bredt sammensat og har en stor kontaktflade til teknologihistoriske miljøer, er vi alligevel i høj grad afhængige af input fra medlemmerne og andre med interesse for historisk teknologi.

HITEK's arrangementer fastlægges af bestyrelsen halvår for halvår, og de fleste af det kommende halvårs foredrag og ekskursioner udvælges fra den ajourførte liste ud fra aktualitets- og tilgængelighedskriterier. Men i og med at bestyrelsen kun planlægger fra halvår til halvår, er der også rum for at agere meget hurtigt på forslag fra medlemmerne.

Bestyrelsen beder alle der har forslag eller ideer til teknologihistoriske indslag af enhver art om at henvende sig til et af bestyrelsens medlemmer. Dels for at øge kvaliteten af og variationen i HITEK's arrangementer, dels for at vort program i så høj grad som muligt kan komme til at afspejle medlemmernes interesser.

Administrative oplysninger

Indmeldelse i HITEK kan ske via selskabets hjemmeside universe.ida.dk/hitek/.

Tilmelding til HITEK's arrangementer kan ske telefonisk til HITEK's sekretariat på telefon 3318 4848 eller på universe.ida.dk/arrangementer/.

Deltagerlister for arrangementerne kan udskrives på følgende måde:

Gå ind på mit.ida.dk/login, under "Kommende arrangementer" og klik på "Vis alle mine arrangementer". Der kommer så en liste frem med de arrangementer, du er tilmeldt, og herunder kan du se deltagerlisterne for de enkelte arrangementer.

HITEK's bestyrelse pr. 1. marts 2017

Civilingeniør **Klaus Thiesen**, *formand* – klaus.thiesen24@gmail.com

Civilingeniør **Palle Sørensen**, *næstformand* – lotteogpalle@mail.dk

Akademiingeniør **Else Roager Simonsen**, *sekretær* – ers.trekro@mail.tele.dk

Professor, vicepresident **Ole Mørk Lauridsen** – ole_ml@post3.tele.dk

Civilingeniør **Eigil Steen Pedersen** – esprivat@mail.dk

Ph.d. i teknologihistorie **Louise Skyggebjerg**, Teknologihistorie DTU – louise.skyggebjerg@gmail.com

Cand.scient. **Laila Zwisler**, Teknologihistorie DTU – lazw@fysik.dtu.dk